

رابطه اخلاق حرفه‌ای و کیفیت حسابرسی

دکتر رمضانعلی رویایی

مقدمه

اخلاق را مجموعه‌ای از صفتهای روحی و باطنی انسان تعریف کرده‌اند که به‌صورت اعمال و رفتاری که از خلق و خوی درونی انسان تلقی می‌شود، بروز ظاهری پیدا می‌کند و به این سبب، گفته می‌شود که اخلاق را از راه آثارش می‌توان تعریف کرد. استمرار یک نوع رفتار خاص، دلیل بر آن است که این رفتار یک ریشه درونی و باطنی در عمق جان و روح فرد یافته است که آن ریشه را خلق و اخلاق می‌نامند. اخلاق را می‌توان به‌عنوان شاخه‌ای از فلسفه تعریف کرد که ارزش را با توجه به رفتار انسان در ارتباط با درستی یا نادرستی اقدام و نیز خوبی یا بدی نیت و پیامدهای اقدام، مورد توجه قرار می‌دهد. در تعریفی گسترده‌تر، اخلاق مجموعه‌ای از اصول یا ارزشهای اخلاقی را شامل می‌شود.

سازمان همکاریهای اقتصادی و توسعه نیز با طراحی یک زیرساخت اخلاقی که در واقع یکی از الگوهای اثربخش مدیریت اخلاق محسوب می‌گردد، در کنترل فساد و حفظ و ارتقای اخلاق و اصلاح رفتارهای نامطلوب در اغلب کشورهای عضو خود اقدام کرده است. در این الگو به‌میزان زیادی عوامل محیطی و سازمانی با یکدیگر ترکیب شده است. مهمترین این عوامل عبارتند از:

- تعهد رهبران، سیاستمداران و مدیران به‌رعایت امور اخلاقی،
- استراتژی، سیاستها و قوانین و مقررات دقیق و لازم اخلاقی،
- جو و فضای جامعه و سازمان،
- سیستمها و سازوکارهای انگیزشی برای تشویق به انجام رفتار اخلاقی،
- برنامه‌های آموزشی کارآمد و موثر،
- سیستمهای کنترلی و ارزیابی
- کارآمد و موثر درون و برون سازمانی،
- دلایل و استدلال عقل‌پسند کافی
- برای پذیرش اخلاق،
- موقعیتهای شغلی،
- نیازهای شخصی، و
- جامعه مدنی فعال.

نیاز به شرکت در کلاسهای اخلاق داشتند.

حسابداری و اخلاق

حسابداری در دنیای پیشرفته اقتصاد امروز، حرفه‌ای حیاتی است؛ زیرا یک نظام اقتصادی، بدون آن نمی‌تواند وجود داشته باشد. عامل متمایزکننده حرفه حسابداری، پذیرش مسئولیت نسبت به عموم است. جامعه انتظارهای فراوانی از اهل این حرفه دارد و مردم باید به کیفیت خدمات ارائه‌شده توسط حرفه حسابداری اعتماد داشته باشند. از این رو اطلاعات ارائه‌شده توسط حسابداران باید به‌طور قابل‌توجهی کارآمد، قابل‌اتکا، واقعی و بی‌غرضانه باشد. پس حسابداران نه تنها باید واجد شرایط و صلاحیت حرفه‌ای باشند، بلکه باید از درجه بالایی از صداقت و درستکاری حرفه‌ای نیز برخوردار و آبرو و حیثیت حرفه‌ای از مهمترین داراییهای آنها باشد. درنتیجه، اخلاق حسابداری برای حسابداران حرفه‌ای و افرادی که به خدمات حسابداری تکیه دارند، اهمیت زیادی دارد. با وجود این، به نظر می‌رسد در ایران از لحاظ نظری، به این مهم پرداخته نشده است.

همان‌گونه که اشاره شد، حسابداری یک فن و عمل است که برای کمک به افراد در ردیابی اثر معاملات اقتصادی تدوین شده است. هدف اصلی و اساسی آن، ارائه اطلاعات درباره امور اقتصادی شخص یا سازمان در قالب صورت‌ها و گزارشهای مالی می‌باشد. این اطلاعات جهت تصمیم‌گیری مدیران، مالکان، دولت، اتحادیه‌ها، اعتباردهندگان، عرضه‌کنندگان کالا و کارکنان شرکت مورد استفاده قرار می‌گیرد. قابل ذکر است که با پیچیده‌تر و قانونمندتر شدن اقتصاد، دامنه استفاده‌کنندگان از اطلاعات مذکور افزایش یافته است. بنابراین، عامل متمایز حرفه حسابداری، پذیرش مسئولیت نسبت به عموم است.

انتظارهای جامعه از اهل این حرفه، بسیار است و مردم باید به کیفیت خدمات ارائه‌شده توسط حرفه حسابداری، اعتماد داشته باشند. حفظ اعتماد عمومی به حرفه حسابداری تا زمانی میسر است که حسابداران حرفه‌ای، خدمات خود را در سطحی ارائه کنند که شایسته اعتماد جامعه باشد؛ از این رو، خدمات حرفه حسابداری باید در بالاترین سطح ممکن و با رعایت ضوابطی ارائه شود که تداوم این خدمات را با کیفیت مناسب تضمین کند.

لذا در مجموع می‌توان گفت چنانچه زیرساخت اخلاقی از کارکرد صحیحی برخوردار گردد، محیطی را فراهم می‌آورد که استانداردها و شاخصهای رفتار مطلوب شخصی مورد تشویق و حمایت قرار گیرد.

اخلاق حرفه‌ای

پیوند بین مباحث علمی و تجارب هر فرد در محیط اجرایی و فرایندکاری را اخلاق حرفه‌ای می‌گویند. پس با توجه به این موضوع، اگر در یک حرفه اخلاق حرفه‌ای باشد، آن حرفه پیشرفت می‌کند؛ در غیراین صورت باید منتظر نابودی آن رشته بود.

تاریخچه اخلاق در حسابداری

لوکا پاچیولی، «پدر حسابداری»، در اولین کتاب خود به نام کلیات حساب، هندسه، نسبت، و تناسب (Summa de Arithmetica, Geometria, Proportioi et Proportion-alita) که در سال ۱۴۹۴ منتشر شد از اخلاق حسابداری نوشته است. استانداردهای اخلاقی از آن زمان تاکنون از طریق گروه‌های دولتی، سازمانهای حرفه‌ای و شرکتهای مستقل بسط یافته است. نتیجه کارگروه‌های مختلف حسابداری، منجر به ایجاد آیین‌هایی در زمینه اخلاق شد. حسابداران باید منشور اخلاقی را که توسط تشکل حرفه‌ای که در آن عضو هستند، تدوین می‌شود، رعایت کنند.

آموزش اخلاق

دانشگاه‌ها در دهه ۱۹۸۰ شروع به تدریس اخلاق کسب‌وکار نمودند. دروس مربوط به این موضوع به‌طور چشمگیری در چند دهه اخیر رشد کرده است. تدریس اخلاق به حسابداران می‌تواند شامل: سخنرانیها، مطالعات موردی، سخنرانی مدعوین و همچنین دیگر رسانه‌ها باشد. مطالعات اخیر نشان می‌دهند که تمامی کتابهای درسی حسابداری به‌طریقی به اخلاق دسترسی دارند. در سال ۱۹۹۳، اولین مرکز ایالات متحده بر مطالعه اخلاق در حرفه حسابداری تمرکز داشت، در دانشگاه ایالتی نیویورک در بینگهامتون (Binghamton) افتتاح شد. در سال ۱۹۹۹، در چندین ایالت در آمریکا متقاضیان قبل از برگزاری آزمون حسابدار رسمی (CPA)

نیاز حسابداران حرفه‌ای به اخلاق

دلایل اهمیت اخلاق در حرفه حسابداری و حسابرسی، عبارتند از:

۱- حسابداران حرفه‌ای در قبال توجه به منافع عمومی و حفظ اعتبار حرفه حسابداری مسئولند. منافع شخصی نباید بر منافع عمومی برتر شمرده شود.

۲- حسابداران به نمایندگی از صاحبکاران خود با طیفی از موضوعها روبه‌رو هستند. آن‌ها اغلب به اطلاعات محرمانه و حساس دسترسی دارند.

۳- حسابدار حرفه‌ای خود را در قبال صاحبکار مسئول می‌داند. مأموریت او، حل مشکل صاحبکار و ایجاد ارزش مورد نیاز برای او است. در صورت ایجاد نشدن چنین ارزشی و در صورت حل نشدن چنین مشکلی، حسابدار حرفه‌ای وظیفه خود را انجام نداده است. یک حسابدار تنها پس از کسب نتیجه مورد نظر صاحبکار- با انجام کلیه اقدامی که نتیجه مزبور را حاصل می‌کند- وظیفه خود را به درستی انجام داده است.

۴- از لحاظ فنی، حسابداران حرفه‌ای باید خدمات حرفه‌ای را مطابق با استانداردهای فنی و حرفه‌ای مناسب انجام دهند. حسابداران حرفه‌ای وظیفه دارند که خواسته‌های صاحبکار را تا جایی انجام دهند که با الزامهای درستی و بی‌طرفانه بودن مغایر نباشد و در صورتی که حسابداران حرفه‌ای، حسابداران

از طرفی، استفاده‌کنندگان از خدمات حسابداری به‌ویژه تصمیم‌گیرندگانی که از صورتهای مالی استفاده می‌کنند، انتظار دارند که اطلاعات ارائه‌شده به‌طور قابل توجهی کارآمد، قابل اتکا، واقعی و بی‌غرضانه باشند. بنابراین، کسانی که در رشته حسابداری فعالیت می‌کنند نه‌تنها باید واجد شرایط و صلاحیت حرفه‌ای باشند، بلکه باید از درجه بالایی از صداقت و درستکاری نیز برخوردار بوده و آبرو و حیثیت حرفه‌ای از مهمترین داراییهای آنها باشد.

در نتیجه، اخلاق حسابداری برای حسابداران حرفه‌ای و کسانی که به خدمات حسابداری تکیه دارند، اهمیت زیادی دارد و حرفه حسابداری باید اصول اخلاقی و قوانینی را تدوین کند که اعضای آن را ملزم نماید تا به سطحی از خویشتنداری برسند که فراتر از الزامهای قانونی و مقررات است.

اهمیت اخلاق در حسابداری

در حرفه حسابداری، داشتن درجه بالایی از اخلاق بسیار ضروری می‌باشد. برجسته‌ترین رفتارهای غیراخلاقی که بیشتر از هر چیز باعث رسوایی شده است، فساد مالی در شرکت‌های تجاری توسط افراد می‌باشد. اخلاق، به سطح صداقت شخص در انجام کارها اشاره دارد. در اصل اخلاقیات امور ذهنی می‌باشند که می‌توانند بین افراد با دیدگاه‌های مختلف درست یا نادرست باشند. به همین علت است که آیین‌های اخلاقی که توسط برخی گروه‌های خاص ایجاد شده است، تنها بر خود آن‌ها حکومت می‌کند. در حسابداری تنها یک موقعیت قابل قبول وجود دارد. وظیفه اخلاقی حسابداران درخصوص اعتماد کامل و صداقت این است زمانی که آن‌ها با حسابهای نقدی سروکار دارند، وسوسه نشوند و از دستکاری چشم‌پوشی نکنند.

اخلاق حسابداری ربطی به باورها ندارد بلکه بر اقدام حرفه‌ای در صنعت تمرکز می‌کند. آسیب‌رساندن به هرکس، نتیجه اقدام عمدی غیراخلاقی در نظر گرفته می‌شود. این که فرد در حسابهای نقدی اشتباه کند، غیراخلاقی نیست بلکه استخدام چنین فردی با درجه مهارت کمتر از دیگران، یک مشکل اخلاقی محسوب می‌شود. در یک شرکت، ممکن است بخش مالی برای استخدام کارکنان، استانداردهای اخلاقی بالاتری را در نظر بگیرد.

اخلاق حسابداری

برای حسابداران حرفه‌ای

و افرادی که به

خدمات حسابداری تکیه دارند

اهمیت زیادی دارد

اصول اخلاقی حسابداری که کم‌وبیش مورد اتفاق نظر همه انجمنهای حرفه‌ای حسابداری بوده و رعایت آنها، موجب تأمین اهداف این حرفه می‌گردد، به شرح زیر است:

الف- درستکاری: حسابدار حرفه‌ای در انجام خدمات حرفه‌ای خود باید درستکار باشد.

ب- بی‌طرفی: حسابدار حرفه‌ای باید بی‌طرف باشد و نباید اجازه دهد هیچ‌گونه پیش‌داوری، جانبداری، تضاد منافع با نفوذ دیگران، بی‌طرفی او را در ارائه خدمات حرفه‌ای مخدوش کند.

پ- صلاحیت و مراقبت حرفه‌ای: حسابدار حرفه‌ای باید خدمات حرفه‌ای را با دقت، شایستگی و پشتکار انجام دهد. وی همواره موظف است میزان دانش و مهارت حرفه‌ای خود را در سطحی نگاه دارد که بتوان اطمینان حاصل کرد، خدمات وی به‌گونه‌ای قابل قبول و مبتنی بر آخرین تحولات حرفه و قوانین و مقررات ارائه می‌شود.

ت- رازداری: حسابدار حرفه‌ای باید به محرمانه بودن اطلاعاتی که در جریان ارائه خدمات حرفه‌ای خود به دست می‌آورد، توجه کند و نباید چنین اطلاعاتی را بدون مجوز صریح صاحبکار یا کارفرما، استفاده و یا افشا کند؛ مگر آن‌که از نظر قانونی یا حرفه‌ای حق و یا مسئولیت افشای آن را داشته باشد.

ث- رفتار حرفه‌ای: حسابدار حرفه‌ای باید به‌گونه‌ای عمل کند که با حسن شهرت حرفه‌ای او سازگار باشد و از انجام اعمالی که اعتبار حرفه او را مخدوش می‌کند، بپرهیزد.

ج- اصول و ضوابط حرفه‌ای: حسابدار حرفه‌ای باید خدمات حرفه‌ای را مطابق اصول و ضوابط حرفه‌ای مربوط انجام دهد و همچنین درخواستهای صاحبکار یا کارفرمای خود را به‌گونه‌ای با مهارت و دقت انجام دهد که با الزامهای درستکاری، بی‌طرفی و نیز استقلال حسابداران حرفه‌ای مستقل، سازگار باشد.

تأثیر اخلاق حرفه‌ای حسابداران بر قابلیت اتکای صورتهای مالی

هم‌اکنون، رفتار حرفه‌ای در تمامی فعالیتهایی که با منافع عمومی سروکار دارند، موضوعیت یافته است و اطمینان یافتن استفاده‌کنندگان از صورتهای مالی به آن به شدت تابع این

رسمی هم باشند، با ویژگی استقلال سازگار باشد.

حسابدار حرفه‌ای برای آشنایی با لزوم انطباق با اصول اخلاقی، باید از استانداردهای فنی و حرفه‌ای اعلام‌شده از سوی مراجع به شرح زیر پیروی کند:

- **فدراسیون بین‌المللی حسابداران (IFAC)،**
- **هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابرسی و اطمینان بخشی (IAASB)،**
- **هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری (IASB)،**
- **نهادهای حسابداری حرفه‌ای کشور، و**
- **نهادهای فانونگذاری و نهادهای تنظیم‌کننده مقررات.**

اهداف حرفه حسابداری

از دیدگاه آیین رفتار حرفه‌ای، اهداف حسابداری عبارت است از دستیابی به بهترین اصول و ضوابط حرفه‌ای، اجرای عملیات در بالاترین سطح براساس اصول و ضوابط مذکور و به‌طور کلی، تأمین منافع عمومی. تحقق این اهداف، مستلزم تأمین موارد ذیل می‌باشد:

الف- اعتبار: جامعه به اطلاعات و سیستمهای اطلاعاتی قابل اتکا و معتبر نیاز دارد.

ب- حرفه‌ای بودن: افراد حرفه‌ای در زمینه حسابداری حرفه‌ای باید به‌سادگی توسط صاحبکاران، کارفرمایان و سایر اشخاص ذینفع قابل تشخیص و شناسایی باشند.

پ- کیفیت خدمات: اطمینان از این‌که کلیه خدمات ارائه‌شده توسط حسابداران حرفه‌ای با بالاترین کیفیت ممکن انجام می‌شود.

ت- اطمینان: استفاده‌کنندگان از خدمات حسابداران حرفه‌ای باید مطمئن شوند چارچوبی برای رفتار حرفه‌ای وجود دارد که ناظر بر ارائه آن خدمات می‌باشد.

اصول اخلاق حسابداری

شرط لازم برای دستیابی به اهداف حرفه حسابداری توسط حسابداران حرفه‌ای، پایبندی به اصول بنیادی اخلاقی حسابداری است. هر یک از انجمنهای حرفه‌ای حسابداری، اصول اخلاقی خاص خود را تدوین می‌نمایند که شباهتهای زیادی به هم داشته و همگی کارامدی، قابلیت اعتماد، حرفه‌ای بودن و اعتبار خدمات حسابداری را تأمین می‌نمایند.

باور عمومی است که حسابداران به آیین رفتار حرفه‌ای پایبند هستند. بنابراین، هدف بررسی تاثیر اخلاق حرفه‌ای حسابداران بر قابلیت اتکا صورتهای مالی می‌باشد.

یافته‌ها بیانگر آن است که بین اخلاق حرفه‌ای حسابداران و قابلیت اتکای صورتهای مالی، رابطه معناداری وجود دارد و ضریب همبستگی بین این دو مثبت و بالا می‌باشد و ضریب همبستگی نشان می‌دهد که حدود ۳۵٪ تغییرات متغیر قابلیت اتکای صورتهای مالی، توسط متغیر اخلاق حرفه‌ای تبیین شده است.

نتایج تحقیقات نشان می‌دهد که اخلاق حرفه‌ای حسابداران در تمام ابعاد خود (درستکاری، صلاحیت و مراقبت حرفه‌ای، رازداری، استقلال، تضاد منافع) رابطه تنگاتنگی با ویژگی قابلیت اتکای صورتهای مالی (ارائه منصفانه، اثبات‌پذیری، بی‌طرفی) دارد. با وجود این، به نظر می‌رسد در ایران از لحاظ نظری، به این مهم پرداخته نشده است.

مشکلات اخلاقی حسابداری در اقتصاد امروز

تمرکز واحدهای تجاری برای به حداکثر رساندن سود، رویارویی با چالشهای رقابتی، تاکید بر نتایج کوتاه‌مدت و ارائه خدمات متنوع حسابداری، حسابداران را در محیطی مملو از تضاد و فشار قرار داده که منجر به پیامدهای غیراخلاقی برای آنها گردیده است که در این جا به بررسی آنها می‌پردازیم.

۱- بازار رقابتی خدمات حسابداری

بازار رقابتی دنیای اقتصادی امروز به‌رغم فواید و مزایایی که برای مشتریان در جهت استفاده از محصولات باکیفیت بهتر و قیمت پایین‌تر داشته، پیامدهای غیراخلاقی زیادی هم برای رقابت‌کنندگان عرضه کالا و خدمات در پی داشته است. حرفه حسابداری نیز در بازار رقابتی برای عرضه خدمات حسابداری کم‌وبیش با معضلات اخلاقی روبه‌رو بوده است. دو اصل «استقلال» (بی‌طرفی) و «درستکاری» که باید در ارائه خدمات حسابداری رعایت شوند و کیفیت خدمات را افزایش دهند، در این بازار، دچار خدشه شده‌اند. اکنون در شرایط رقابتی بازار، فرایند یافتن مشتری جدید و حفظ مشتری فعلی، هزینه‌بر و وقت‌گیر شده و چنین استنباط می‌شود که با یافتن مشتری جدید، موسسه خدمات حسابداری، مایل است که او را برای

سألها حفظ نماید تا از منافع ارائه خدمات به وی، هزینه‌های سنگین بازاریابی شرکت را جبران نماید. حتی اگر عملکرد یکی از اعضای شرکت منجر به ازدست‌دادن مشتری جدید گردد، شرکت برخورد مناسبی با وی نخواهد داشت.

این فشارها در زمینه نگهداری مشتری در ساختار رقابتی بازار، منجر به متزلزل شدن اصل استقلال حسابرس می‌گردد و در بعضی موارد، استقلال حسابرس کاهش می‌یابد؛ چراکه حسابرس همیشه نگران ازدست‌دادن شغلش بوده و خدماتش را طوری ارائه می‌کند که مطلوب نظر مشتری باشد و در نتیجه، مشتری حفظ گردد.

دومین پیامد غیراخلاقی بازار رقابتی، مخدوش شدن «صداقت و درستکاری» در انجام خدمات حسابداری می‌باشد. این صدمه ناشی از اعمال قیمتهاست.

دو نوع انحراف در بازار امروز رایج شده است:

الف- قیمت‌گذاری خدمات حسابداری به‌میزان کمتر از واقع؛
ب - تخفیف نسبت به تعرفه خدمات حسابداری که در ذیل به توضیح آنها می‌پردازیم.

• بسیاری از موسسه‌های خدمات مالی، سیاست قیمت‌گذاری پایین خدمات را به‌عنوان یک ابزار نفوذی در بازار قرار داده‌اند که انگیزه و صداقت این شرکتها باید مورد بررسی قرار گیرد. این‌که شرکتی با اعمال این سیاستها تمایل به تحمل زیان ناشی از انجام خدمات داشته باشد، منطقی نیست؛ بلکه فرض عملی‌تر این است که شرکتها، هزینه‌های انجام خدمات را به‌بهای ازدست‌دادن کیفیت آنها، پایین می‌آورند تا متحمل زیان نگردند.

• نوع دوم انحراف قیمتهای بازار خدمات مالی، تخفیفهای قابل‌توجهی است که نسبت به سطح استاندارد دستمزدها داده می‌شود. رشد فزاینده این کار نیز بر مبنای منطق حرفه‌ای قابل‌توجیه نبوده و صداقت حرفه‌ای را زیر سؤال می‌برد. این‌جاست که ضرورت ایجاد چارچوبهای عملی برای حرفه، توسط گروه‌های فنی حسابداران خبره و لزوم به‌کارگیری معیارهای حرفه‌ای، برای جلوگیری از انجام کارهایی که به‌صداقت حرفه‌ای آسیب می‌رسانند بیش‌ازپیش احساس می‌گردد.

۲- تنوع خدمات حسابداری

اگر چه نقش اصلی حسابداران تهیه تصویری از وضعیت و

است و توجیه آن‌ها این بوده که هدف شرکت حداکثرکردن سود برای سهامداران آن حتی به قیمت قربانی شدن اخلاق می‌باشد. به نظر آن‌ها، با القای قوانین اخلاقی انگیزه افراد برای پیشرفت کم شده و شرکتها ضعیف می‌گردند.

البته، باور فوق کوتاه‌بینانه است؛ زیرا انگیزه‌های فراتر از سود نیز می‌توانند محرک افراد باشد و به خاطر سود نمی‌توان به هر کاری دست زد و مرتکب رفتار غیراخلاقی شد. درواقع، هدف شرکتها و کارکنان آن‌ها باید افزایش ثروت مالکین شرکت باشد و نه فقط سود آن‌ها؛ چراکه ثروت افراد چیزی فراتر از سود (افزایش درآمد) می‌باشد.

نمونه‌های بارز مشکلات اخلاقی حسابداری

از آن جایی که موسسه کی‌بی‌ام‌جی (KPMG) نتوانست بر اطلاعات مالی گزارش شده توسط شرکت رایت‌اید (Rite Aid) فروشگاه زنجیره‌ای دارو، اعتماد کند، حسابرسی صورتهای مالی آن را رها نمود. مدیر مالی ارشد شرکت رایت‌اید هم، بعد از این‌که شرکت تصمیم گرفت که درآمد سه سال متوالیش را تجدید ارائه نموده و به مبلغ ۵۰۰ میلیون دلار کاهش دهد، از سمت خود استعفا کرد.

در مارس ۱۹۹۹ میلادی، دادخواستی علیه شرکت رایت‌اید و گروهی از مدیران و کارمندان آن تهیه شد که آن‌ها را به ارتکاب تقلب، گزارش غیرواقعی و متورم‌سازی سود خالص، تخطی از اصول پذیرفته‌شده حسابداری و عدم افشای اطلاعات نامساعد درباره عملیات و عملکرد تجاری شرکت، متهم نمود. این در حالی است که حسابرسان نیز از افشای این تقلب قصور ورزیده بودند.

در می ۱۹۹۹ میلادی، کمیسیون بورس و اوراق بهادار دادخواستی علیه مدیریت شرکت گریس به سبب گزارش ارقامی به منظور گمراه کردن شرکای بازار سرمایه، تهیه نمود. این کمیسیون، مدیران شرکت گریس را به پنهان و ذخیره نمودن قسمتی از سود پیش‌بینی نشده برای استفاده‌های بعدی متهم نمود. کمیسیون ادعا کرد که این شرکت در سال ۱۹۹۵ برای گزارشدهی سود مورد نظرشان از بخشی از سود پنهان شده استفاده نموده است.

همچنین، ادعا نمود که حسابرسان موسسه حسابرسی

عملکرد مالی سازمان است، اما آن‌ها نقشهای دیگری را نیز مانند حسابرسی، حسابداری مدیریت، حسابداری مالیاتی، برنامه‌ریزی مالی و مشاوره مالی ایفا می‌نمایند. ایفای این نقشها موجب شده تا حرفه حسابداری از یک حرفه سنتی که بیشتر نقش گزارشگری و حسابرسی را برعهده داشت، به سمت حرفه کارآفرینی، مشاوره، طراحی و برنامه‌ریزی مالی حرکت نماید. بسیاری اعتقاد دارند این دگرگونی منجر به ایجاد بحران برای حسابداران شده است. موارد تخلف شرکت‌های انرون و آرتور اندرسن، برخی از این مشکلات را آشکارتر نمود و در نتیجه، درگیر بحرانهای اخلاقی شده و قابلیت اعتماد آن زیر سؤال رفته است. این در حالی است که جامعه به گزارشهای حسابرسی درست و صحیح نیازمند است و اگر ارائه این گزارشها سودمند نباشد، یکی از وظایف بزرگ حسابداری که همان حسابرسی است، رها می‌گردد. بنابراین باید این خلاء با انجام خدمات حسابرسی با رعایت الزامهای اخلاقی حسابرسی حرفه‌ای، انجام شود.

۳- تجدید حیات حیثیت حرفه‌ای

در این خصوص حرفه حسابداری باید مهارت لازم را در قضاوت اخلاقی کسب نماید. به طوری که بتواند رفاه همه کسانی را که از عملکرد او تاثیر می‌گیرند، در نظر بگیرد. بی شک بدون رفتار اخلاقی استوار و قوی، جایگاه این فن و حرفه قدیمی متزلزل می‌گردد. این موضوع بیشتر از آن که مورد توجه شرکتها باشد، باید مورد نظر افرادی باشد که قصد دارند به این رشته وارد شوند. آن‌ها باید به نحو شایسته‌ای رفتار نمایند و بیش از آن که به جستجوی ثروت، شهرت و ... باشند صداقت و درستکاری را وجهه همت خود قرار دهند. صداقت یکی از ویژگی اساسی برای بازشناسی حرفه می‌باشد، درستکاری نیز اصلی است که دارای منشأ عمومی بوده و معیاری است که هر عضوی در نهایت باید تصمیم‌هایش را با آن بسنجد.

در سالهای اخیر، حرفه حسابداری که یک حرفه مفید و شرافتمند بوده تحت تاثیر فشارهای محیطی قرار گرفته و تحقیر شده است. شرکت‌های بزرگ برای گزارش سود بیشتر و فریب سرمایه‌گذاران متوسل به تقلبهای حسابداری شده‌اند. شرکت‌هایی نظیر انرون، وردکام و ... نمونه‌هایی از این رفتار غیراخلاقی بوده‌اند و در این شرکتها اخلاق به خاطر سود نادیده گرفته شده

پرایس واترهاوس هم از این حساب‌سازی مطلع بوده، اما با توجیه «بی‌اهمیت بودن»، از آن چشم‌پوشی نموده‌اند.

در ژانویه ۲۰۰۰، نیویورک تایمز گزارش نمود که کمیسیون بورس و اوراق بهادار به این مسئله پی برده است که شرکا و کارکنان موسسه حسابرسی پرایس واترهاوس کوپرز، به‌طور معمول از قوانینی که آن‌ها را از مالکیت سهام شرکت‌های در دست حسابرسی منع نموده، تخطی کرده‌اند. بررسی‌های حاکمی از ۸۰۴۶ تخطی در این موسسه و اخراج ۵ شریک بوده است. بررسی‌های دقیق انجام‌شده توسط کمیسیون بورس و اوراق بهادار، نشان داده است که حجم بسیار بالایی از تقلب‌های حسابداری، توسط حسابرسان در حسابرسی شرکت‌هایی نظیر سن دانت، سان بیم و لیونت، نادیده گرفته شده است. در نتیجه، سهامداران صدها میلیون دلار در این شرکت‌ها متضرر شده و اعتماد به حسابداران نیز خدشه‌دار شد.

در دوم دسامبر ۲۰۰۱ نیز شرکت انرون در بحبوحه پرده‌برداری از همکاری‌های پشت پرده مدیران اجرایی و دیگر بی‌بندوباری‌های حسابداری، بزرگترین اعلام ورشکستگی را در تاریخ امریکا به ثبت رساند. شش هفته پیش از این تاریخ، شرکت انرون ارقام سودوزیان خود را تا سال ۱۹۹۷ تجدید ارائه نمود و حدود ۶۰۰ میلیون دلار از سودهای گزارش شده را کاهش داد.

رویدادهای پیاپی و بد در شکست افتضاح آمیز شرکت انرون، داستان‌های جدید هراس‌انگیزی نظیر همکاری‌های پشت پرده مدیران، اسناد و مدارک پاره‌پاره شده را که به نوبه خود بی‌نظیر بودند، افشا می‌نمود. همه چیز درباره این فضاقت و آبروریزی عظیم بوده و شامل ۵۰ میلیارد دلار ورشکستگی، ۳۲ میلیارد دلار زیان در ارزش بازار کل سرمایه و بیش از یک میلیارد دلار خسارت اخراج کارکنان از کار داشت.

خطاها و اختلا‌ف‌های آرتور اندرسن، حسابرسان شرکت انرون، هم چشمگیر بود. اندرسن از دهه ۱۹۸۰ حسابرسان خارجی (مستقل) شرکت انرون بود و از اواسط دهه ۱۹۹۰، حسابرسی داخلی شرکت را نیز به عهده گرفته بود. اندرسن برای این بازی در دو طرف زمین (هم نقش حسابرسان مستقل و هم حسابرسان داخلی)، پاداش خوبی دریافت نمود.

درآمد سال ۲۰۰۰ این شرکت، شامل ۲۵ میلیون دلار

حق‌الزحمه حسابرسی شرکت انرون و ۲۷ میلیون دلار حق مشاوره و سایر خدمات مالی بود. شاید حسابرسان شرکت اندرسون همه این ارتباطات را از ذهنشان پاک کرده و نظر بی‌طرفانه خود را داده باشند، اما این موضوع مورد سؤال و تعجب است که چگونه؟

شرکت انرون، تنها جدیدترین مورد از نابسامانی‌های متوالی سرسام‌آور حسابداری بعد از شرکت سندانت است. لین ترنر، حسابدار ارشد سابق کمیسیون بورس و اوراق بهادار، در گزارش خود آورده است که در چند سال گذشته، سرمایه‌گذاران حدود ۲۰۰ میلیارد دلار در تجدید ارائه سود متضرر شده و همچنین ارزش بازار کل سرمایه خود را در بازار سرمایه‌گذاری، به‌خاطر قصور حسابرسان از دست داده‌اند.

به نظر می‌رسد این روند، شتاب زیادی داشته است و از سال ۱۹۹۷ تا سال ۲۰۰۰ تعداد تجدید ارائه صورتهای مالی از ۱۱۶ به ۲۳۳ مورد، افزایش یافته است.

داستان‌های بسیاری از رفتارهای غیراخلاقی حسابداران گزارش شده، ولی نباید همه حسابداران و موسسه‌های حسابداری را متهم به چنین رفتاری کرد. این‌گونه داستان‌ها حاکی از آن است که حساسیت اخلاقی و رفتار اخلاقی در حرفه حسابداری از موارد ضروری می‌باشند. خوشبختانه در ۲۵ سال اخیر، آگاهی نسبت به اهمیت اخلاق و رفتار اخلاقی به‌طور کلی و کاربرد اصول اخلاقی در تجارت و در حسابداری به‌طور خاص، افزایش یافته است.

روشهای پیشگیری از تهدیدها

فدراسیون بین‌المللی حسابداران، آیین رفتاری را برای پیشگیری از بروز تهدیدها تدوین کرده است. راه‌های پیشگیری در دو بخش مورد بحث قرار می‌گیرند:

- ۱- روشهای پیشگیری که به‌وسیله حرفه، قانونگذاری و آیین‌نامه ایجاد شده‌اند، و
 - ۲- روشهای پیشگیری موجود در محیط کار.
- روشهای پیشگیری ایجادشده به‌وسیله حرفه، قانونگذاری و آیین‌نامه به‌صورت زیر است:
- آموزش از طریق تحصیلات دانشگاهی و نیاز به تجربه برای ورود به حرفه،

دولت امریکا اقدامهایی در جهت مجازات رفتار غیراخلاقی در حسابداری انجام داد. همچنین، دولت قانونی را تصویب نمود که از حقوق سرمایه‌گذاران محافظت کرده و صحت و قابلیت اعتماد گزارشهای مالی را بهبود بخشد. طبق یکی از بندهای این قانون، ارائه هرگونه خدمات غیرحسابرسی به مشتریان حسابرسی ممنوع گردید. طبق قانون مذکور، در سال ۲۰۰۲ کمیته نظارت بر حسابداری شرکت‌های سهامی عام تشکیل شد و مجوز تدوین استانداردهای حسابرسی، کنترل کیفیت، معیارهای اخلاقی و رعایت استقلال به این کمیته واگذار گردید. شمول اصول اخلاقی در دستور کار کمیته نظارتی و عواقب ناشی از تخطیهای اخلاقی که در حال یا آینده ممکن است به وجود بیاید، به این معنی است که مقوله‌های مسئولیتهای اخلاقی و حرفه‌ای دارای چالشهای فزاینده و موثق برای حسابداران رسمی و حرفه حسابداری می‌باشد. لازم به ذکر است با تشکیل کمیته مذکور به نقش محوری هیئت تدوین استانداردهای حسابرسی در انجمن حسابداران رسمی امریکا، خاتمه داده شد.

مجاز شروع به کار حسابداران رسمی در برخی ایالتها توسط انجمن حسابداران رسمی دولتهای ایالتی صادر می‌شود که رعایت اصول اخلاقی هم در آن ذکر گردیده که این خود ضامن اجرایی اصول اخلاقی است. در نتیجه، تخلف اخلاقی

• نیاز به پیشرفتهای حرفه‌ای مداوم،

• آیین‌نامه‌های اشراف بر شرکت،

• استانداردهای حرفه‌ای،

• روشهای حرفه‌ای یا قانونی و انضباطی، و

• بررسی مستقل گزارشها، اظهارنامه‌ها، مکاتبات یا اطلاعات تهیه‌شده از سوی حسابدار حرفه‌ای، به وسیله شخص ثالثی که دارای قدرت قانونی است.

روشهای پیشگیری ایجادشده در محیط کار عبارتند از:

• استفاده از حسابدار حرفه‌ای دیگر جهت بررسی کار انجام‌شده

یا در صورت لزوم استفاده از خدمات مشاوره‌ای،

• مشورت با اشخاص ثالث مستقل مانند کمیته‌ای از مدیران

غیرموظف، یک نهاد قانونگذاری حرفه‌ای، یا یک حسابدار

حرفه‌ای دیگر،

• جابجایی اعضای ارشد حرفه‌ای،

• گفتگو با مدیران شرکت صاحبکار در مورد موضوعهای

مربوط به اصول اخلاقی،

• افشای ماهیت خدمات ارائه‌شده و میزان دستمزدهای

مربوط، و

• استفاده از شرکتی دیگر برای اجرای کل یا بخشی از قرارداد.

دستورعمل فدراسیون بین‌المللی حسابداران جهت مواجهه

نشدن با تهدیدهای اخلاقی، خدمات غیرحسابرسی زیر را

برای متقاضیان حسابرسی ممنوع می‌کند:

۱- خدمات دفترداری،

۲- خدمات ارزیابی،

۳- وظیفه تصمیم‌گیری مدیریت،

۴- خدمات کارگزاری در معاملات اوراق بهادار، و

۵- پشتیبانی در دعاوی حقوقی.

هم‌اکنون

رفتار حرفه‌ای

در تمامی فعالیت‌هایی که

با منافع عمومی سروکار دارند

موضوعیت یافته است

سازمانها و افراد تاثیرگذار در رعایت اصول اخلاقی

و نقش آنها

نقش دولت

مداخله دولتها با استفاده از ابزار کیفری قوی برای کسانی که

خلاف قواعد اخلاقی عمل می‌کنند، راه‌حلی موثر است. برای

مثال در سال ۲۰۰۲ که حرفه حسابداری با رسواییهای مالی

شرکت‌های انرون، اندرسن و وردکام مورد حمله قرار گرفت،

می‌تواند منجر به ابطال مجوز کار حسابداران به‌طور موقت یا حتی دائمی گردد.

انجمنهای حرفه‌ای

الف- وظیفه دولت فقط تدوین قوانین کلی و در صورت ارائه دادخواست، در مجازات متخلف خلاصه می‌شود. اما این انجمنهای حرفه‌ای هستند که با تدوین اصول و احکام اخلاق حرفه‌ای و پیش‌بینی ضمانت اجرایی این اصول و احکام در اساسنامه تشکلهای حرفه‌ای‌شان، نقش مهمتری را در به‌دست آوردن و حفظ حیثیت حرفه‌ای ایفا می‌نمایند. قصور در رعایت آیین رفتار حرفه‌ای و ناتوانی حسابداران حرفه‌ای در توجیه منطقی انحراف از ضوابط، ممکن است تخلف حرفه‌ای تلقی شود و اقدام انضباطی را توسط انجمنهای حرفه‌ای به‌همراه داشته باشد. اگر حل‌وفصل موضوع به‌گونه‌ای مسالمت‌آمیز میسر نباشد، رسیدگی انضباطی آغاز شده و حسب مورد، احکام ذیل صادر می‌گردند:

- اخطار (شفاهی یا کتبی)،
- توبیخ (شفاهی یا کتبی)،
- آموزش بیشتر،
- جریمه، جبران هزینه، استرداد دستمزد دریافتی یا تکمیل کار توسط عضو دیگر به‌هزینه عضو خاطی،
- جلوگیری از فعالیت مستقل حرفه‌ای،
- تعلیق عضویت، و
- اخراج از تشکل حرفه‌ای.

ب- اقدام دیگر انجمنهای حرفه‌ای، ایجاد ضوابط خاصی برای جذب اعضای جدید به حرفه می‌باشد. برای مثال، کمیته حسابداری در حداقل ۲۶ ایالت آمریکا به‌جز نیویورک، حسابداران رسمی را ملزم به گذراندن آزمون اخلاقی یا دوره آموزشی اخلاق قبل از آزمون علمی و رسمی حسابداران رسمی نموده و آن را به‌عنوان شرطی برای احراز گواهینامه قرار داده است. علاوه‌براین، برای صدور گواهینامه فعالیت به‌عنوان حسابدار رسمی، از کلیه متقاضیان، گواهی عدم‌سوییشینه درخواست می‌گردد.

پ- انجمنهای حرفه‌ای، حسابداران را ملزم می‌نماید که برای حفظ گواهینامه‌هایشان، تحصیلات حرفه‌ای داشته باشند تا مباحث مربوط به اصول اخلاقی و مسئولیت‌پذیری حرفه‌ای،

جز برنامه آموزشی مستمر آن‌ها قرار گیرد.

ت- اقدام دیگری که لازم است توسط انجمنهای حرفه‌ای انجام شود، ایجاد یک پایگاه اطلاعاتی درباره اطلاعات شخصی و شغلی حسابداران رسمی است تا منبع موثق اطلاعاتی درباره مشکلات گواهینامه‌ها، اتهامهای ناشی از رفتار غیرحرفه‌ای و یا وضعیت گواهینامه و اقدام کیفری علیه آن‌ها فراهم آید. انجمن باید صحت و دامن‌ه اطلاعات درج‌شده در پایگاه را کنترل نماید. در آن صورت، مهمترین اطلاعات مربوط به اقدام انجام‌شده درباره رفتار غیراخلاقی، مانند تعلیق موقت گواهینامه و یا ابطال آن و سایر مراحل انضباطی، باید به‌آسانی برای عموم و سایر حسابداران قابل دسترسی باشد. این موجب می‌شود که حسابداران از عواقب بالقوه رفتار غیرحرفه‌ای آگاه شده و انگیزه بیشتری برای رفتارهای اخلاقی در حرفه داشته باشند.

موسسه‌های حسابداری و سایر استخدام‌کنندگان

حسابداران

موسسه‌های حسابداری و سایر شرکتهایی که حسابداران را استخدام می‌نمایند، برای استخدام کارکنان حسابداری باید از صلاحیت اخلاقی و مسئولیت‌پذیری حرفه‌ای آن‌ها مطمئن گردند. همچنین برای حفظ مسئولیت‌پذیری حرفه‌ای توسط حسابداران، موسسه‌های حسابداری بزرگ باید یک حسابدار ارشد را به‌عنوان متخصص مسایل مربوط به مسئولیت‌پذیری حرفه‌ای، منصوب نمایند تا پاسخگوی مشکلات بوده و حسابداران را در قضاوت‌های اخلاقی در حین کار راهنمایی نماید.

دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی

حامیان مسئولیت‌پذیری حرفه‌ای و عمومی سالهاست که بیان می‌کنند تحصیلات مدیریتی، امروزه رهبرانی را تربیت می‌کند که توانایی رغبت و ظرفیت محدودی برای فکرکردن همه‌جانبه درباره نتایج و آثار تصمیم‌هایشان بر سهامداران، جامعه و محیط زیست دارند.

همین انتقاد بر تحصیلات حسابداری نیز وارد می‌باشد؛ زیرا بسیاری از نظریه‌های مدیریت بیشتر بر حداکثر نمودن ثروت سهامداران تاکید دارند. این نظریه‌ها فقط تعدادی سهامدار را مورد توجه قرار داده و در ارتباط با تعلیم و آموزش

مدیران و حسابداران حرفه‌ای درباره عواقب تصمیمها و یا در حقیقت درباره دامنه موضوعهایی که باید به‌طور صحیح در گزارشهای حسابداری جای بگیرد، اهمال می‌ورزند. در حقیقت، فشارهای رقابتی بر مدیران، فشارهای رتبه‌بندی در دانشکده‌های حسابداری و مدیریت و سیاستهای تشویقی و تنبیهی در موسسه‌های حسابداری مهم، همه و همه، دانشجویان حسابداری و مدیریت و رهبران و روسای شرکتها را تشویق می‌نمایند تا نسبت به گذشته، توجه بیشتری به حداکثر نمودن سود کوتاه‌مدت داشته باشند. در نتیجه شرکتها، دانشجویان و حسابداران از توجه به مسایل مهم موجود اجتماعی نظیر نیاز به حسابداری بهایابی کامل یا چرخه عمر، حسابداری محیط‌زیست و حسابداری مقوله‌های مسئولیت‌پذیری عمومی، پرهیز می‌نمایند.

برای ممانعت از تکرار رسواییهای مالی در آینده، مهم است که بینیم دانشکده‌های حسابداری و مدیریت چگونه رهبران آینده را تعلیم می‌دهند. اگر دانشگاه‌ها مدیران و حسابداران آینده را درباره ارتباط بنیادی و اساسی جامعه و شرکتها تعلیم ندهند، نمی‌توانیم انتظار داشته باشیم که مدیران اجرایی رده‌بالا، این روابط را درک نمایند. دانشجویان حسابداری و مدیریت و بازرگانی باید به صداقت در سطح شخصی، شرکتی و اجتماعی توجه داشته باشند. دانشگاه‌ها باید به سمت یک دگرگونی در برنامه آموزشی پیش روند تا بتوانند بازرگانی در جامعه را جایگزین بازرگانی در اقتصاد نمایند.

اکثر مدیران عامل و حسابداران، انسانهای شریف و محترمی هستند که به صداقت و اصول اخلاقی خاصی در زندگی پایبندند. اما برخی از آنها به خاطر عدم خودسازی، گمراه شده و در سازمان آنها هیچ گزینه دیگری به جز سود به عنوان هدف، معرفی نگردیده است و شیوه رفتاری متفاوتی را نیز در حین تحصیل در دانشگاه نیاموخته‌اند. حرفه حسابداری باید به این امر واقف باشد که حسابداری علاوه بر این که یک مبحث فنی است، در اصل یک بحث اخلاقی نیز می‌باشد. برای آن که حسابداران بتوانند با صداقت عمل نموده و گسترده‌تری مجموعه‌ای را که در آن کار می‌کنند درک نمایند، باید تحت تعلیم قرار گرفته و نسبت به اموری نظیر آگاهی از دیدگاههای فکری، هشیاری نسبت به نتایج و دارا بودن تفکر وسیع و پویا

درباره اثر فعالیتهای و تصمیمهایشان، آموزش داده شوند. حسابداران، در ذات خود دارای موقعیتی با ارزش و سرشار از مسئولیتهای اخلاقی می‌باشند. تصمیمهایشان بر سایر مردم، سازمانها، اتحادیه‌ها، محیط طبیعی و نیز بر نوع نگاه به شرکت اثر می‌گذارد، پس این تصمیمها باید براساس اعتماد اتخاذ شوند. از این دیدگاه اخلاق، درستی و شفافیت از حسابداری تفکیک‌ناپذیرند و همین رابطه جدایی‌ناپذیر اخلاق و حسابداری است که از نظر دانشکده‌های حسابداری و مدیریت، نادیده گرفته شده است. متأسفانه، امروزه نقش واحدهای آموزشی که به دانشجویان حسابداری توجه به عواقب تصمیمها و منافع آتی همه سهامداران و اشخاص ذینفع را تعلیم دهند، بسیار کم‌رنگ و کم‌رونق است.

به‌رغم برخی تلاشهای گسترده در رشته حسابداری، تعداد اندکی از واحدهای درسی در زمینه حسابداری چرخه عمر، حسابداری اجتماعی و زیست‌محیطی و حسابداری بهایابی کامل ارائه و راههای محدودی در ایجاد انگیزه برای فراگیری این واحدها یافت می‌شود.

برخی دانشجویان به اهمیت واحدهای اضافه‌شده و موضوع مسئولیت عمومی پی‌نبرده‌اند. درواقع بعد از ورود به دانشگاه، دانشجویان حسابداری و مدیریت آرمانگرایی خود را از دست می‌دهند. تحقیقی که در سال ۲۰۰۳ توسط موسسه آس پن ۲۰ با عنوان «ابتکار در نوآوری اجتماعی از طریق تجارت ۲۱» انجام شد، نشان می‌دهد که وقتی ۲۲ دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت تجاری، وارد یک برنامه کارشناسی ارشد مدیریت (MBA) می‌شوند فکرشان از تمرکز روی مشتری و کیفیت محصول به سمت منافع سهامدار تغییر پیدا می‌کند. دانش‌آموختگان رشته‌های کارشناسی ارشد مدیریت و حسابداری فکر نمی‌کنند که می‌توانند بر ارزشها و فضایل شرکتها تاثیر بگذارند. آنها می‌دانند که با تضادهای اخلاقی در کار روبه‌رو خواهند شد ولی بر این باورند که بهتر است به جای تلاش در انجام تغییرات در سازمان، این تضادها را به حال خود رها کنند.

گروه و کارکنان دانشکده‌های حسابداری نیز در این امر بی‌تقصیر نبوده و در همه سطوح فاقد ارتباط با دنیای واقعی بوده و درک خوبی نسبت به محیط جهانی و فناوری ندارند.

این گروه، از تلاش برای تغییرات ساختاری به دلیل عدم تمرکز بر اصول و قواعد و بخشی هم به سبب عدم درک نیاز به تغییر و تحول، خودداری می‌ورزند. اگر دانشکده‌های حسابداری مدیریت به پرسشهای اساسی درباره معنی و نتایج سود اقتصادی و تعادل بین اموال و رفاه توجه بیشتری نکنند، در برابر خط تربیت رهبرانی قرار خواهند گرفت که قادر نیستند درباره آنچه که در صدد انجام آن هستند به تفکر بپردازند و به راحتی، بدون تلاش برای تغییر امور نادرست و خطا در تجارت و بازرگانی، دلسرد می‌شوند.

یکی از مشکلات اساسی در این زمینه، آن است که برخی آموزه‌ها در دانشگاه‌ها، دانشجویان را متقاعد می‌نمایند که فقط یک سامانه خاص فکری درباره تجارت صحیح است و آن القای جهان‌بینی سرمایه‌داری بی‌رحمانه است. آن‌ها یاد می‌گیرند همه شرکت‌هایی که قادر به رقابت نیستند، باید از بین بروند و محیط زیست، افراد، اتحادیه‌ها و نتایج اجتماعی هیچ‌کدام ارزشی ندارند.

هدف آموزش اخلاق حسابداری

- ربط دادن آموزش حسابداری به مسایل اخلاقی،
- به رسمیت شناختن مسایل در حسابداری که دارای مفاهیم اخلاقی هستند،
- توسعه دادن حس تعهد اخلاقی یا مسئولیت‌پذیری،
- توسعه تواناییهای مورد نیاز برای روبرویی با درگیریهایی اخلاقی با مشکلات،
- مقابله کردن با عدم قطعیت حرفه حسابداری، و
- تنظیم شرایط برای تغییر در رفتار حرفه‌ای.

نتیجه‌گیری

اخلاقی بودن یا نبودن رفتارها و عملکرد می‌تواند موجب بروز پیامدهای مثبت یا منفی در سطح سازمان گردد. سلامت اداری می‌تواند به عنوان پیامد مثبت و فساد اداری می‌تواند به عنوان پیامد منفی انگاشته شود. بر اساس تعریف، فساد اداری به اقدامی اطلاق می‌شود که ناشی از به کارگیری قدرت و توان سازمانهای دولتی و یا وابسته به دولت برای کسب منافع مالی فردی و یا گروهی است. نتایج فساد اداری به طور طبیعی

مخالف مصالح و منافع آحاد مردم است. فساد اداری به طور معمول در قالب رشوه، خویشتناوندگاری، پارتی‌بازی و تضاد منافع روی می‌دهد. از طرفی در یکی از پژوهشهای خارجی، جلوه‌های سلامت اداری این چنین بر شمرده شده‌اند: سلامت مالی، سودآوری سازمان، دستیابی به محصولات و بازارهای جدید، مشارکت کارکنان در تصمیم‌گیریهایی سازمانی، تقدیر از مشارکت کارکنان در کارها، توسعه کارکنان، یادگیری مستمر، ارتباط موثر با مشتریان سازمان، اهداف روشن، مدیریت عملکرد و ترفیع کارکنان.

همان‌طور که ملاحظه می‌شود، ارتباط تنگاتنگی میان عوامل اثرگذار بر رفتار و عملکرد اخلاقی و پیامدهای اخلاقی وجود دارد. به عنوان مثال، اختیارات مقام اداری به عنوان یکی از عوامل اثرگذار بر رفتار اخلاقی مطرح شده است. در مورد مقامهای اداری که از اختیارات زیادی برخوردارند و قدرت تصمیم‌گیری در یک جا متمرکز شده است، در صورت نبود نظارت کافی، امکان سوءاستفاده‌های مالی وجود دارد. همچنین، روشن نبودن اهداف و ابهام در هدف می‌تواند به فساد اداری منجر شود؛ در حالی که داشتن اهداف روشن برای بلندمدت و کوتاه‌مدت، می‌تواند سلامت اداری را تقویت نماید. نظام پاداش نیز در سطح عوامل اثرگذار می‌تواند به تقدیر مناسب از مشارکتهای کارکنان کمک کرده و بدین سان زمینه بروز رفتار و افعال اخلاقی را فراهم ساخته و سلامت اداری سازمان را ارتقا بخشد.

اینک زمان آن است که با گنجاندن مفهوم مسئولیت عمومی و اخلاق در متن تحصیلات حسابداری و بازرگانی، انواع مهارتهای مورد نیاز جامعه را به رهبران آتی تجارت بیاموزیم. آینده حرفه حسابداری به رهبری اخلاقی توسط حسابداران حرفه‌ای و رهبران این حرفه بستگی دارد. این رهبران باید کاروران و دانشجویان را به کمالات انسانی دعوت نمایند. لازم است تا آن‌ها با تبیین اهمیت معیارهای اخلاقی والا و آموزش ضرورت درستکاری فردی، حسابداران فعلی و آتی را به سوی شرافتمندی سوق دهند. بدیهی است با انجام این کار، این اطمینان محقق خواهد شد که در آینده حرفه حسابداری می‌تواند به نقش تاریخی خود در رشد عادلانه اقتصادی و موفقیت و رفاه ملتها ادامه دهد.

